

**DOBŘÉ
ROZHODNUTIA
PODPORUJÚ
ZDRAVÉ
VZŤAHY**

HRA **NICE** **V CHODENÍ**

DR. HENRY CLOUD & DR. JOHN TOWNSEND

HRANICE V CHODENÍ

DR. HENRY CLOUD
& DR. JOHN TOWNSEND

DOBRÉ ROZHODNUTIA PODPORUJÚ ZDRAVÉ VZTAHY

Originally published in the USA under the title: Boundaries in Dating

Copyright © 2000 by Henry Cloud and John Townsend.

Published by permission of Zondervan, Grand Rapids, Michigan, USA.

All rights reserved.

Slovak edition © Porta libri 2023

Všetky práva slovenského prekladu vyhradené.

Z anglického originálu Boundaries in Dating preložila Viera Mondzo.

Preklad © Viera Mondzo

Obálka: Zondervan – Cindy Davis

Layout a DTP: Karol Prudil – remini

Ekniha: Radovan Rumanovič

Redakčná poznámka k slovenskému prekladu:

Ak nie je uvedené inak, citáty zo Starej zmluvy a Novej zmluvy uvádzame podľa slovenského ekumenického prekladu, vydala Slovenská biblická spoločnosť.

www.biblia.sk

Porta libri

Legionárska 4

811 07 Bratislava

Telefón: 02 – 55 64 08 68

porta@porta.sk

www.porta.sk

ISBN 978-80-8156-291-4

*Venované Matilde Townsend (1902 – 1983),
ktorá výrazne obohatila môj život.*

J. T.

*Venované slobodným na celom svete, s nádejou,
že vaše chodenie dokáže naplniť vaše túžby
a najlepší Boží zámer s vaším životom.*

H. C.

Pod'akovanie

Ďakujeme nášmu agentovi Sealy Yatesovi; nášmu vydavateľovi Scottovi Bolinderovi; našej redaktorky Sandre Vander Zicht. Ďakujeme tiež nášmu marketingovému riaditeľovi Johnovi Topliffovi. Vďaka jeho chápanému prístupu k očakávaniam čitateľov môžeme vydávať knihy s radosťou.

Rád by som sa tiež poďakoval Guyovi a Christi Owensovým, ktorí mi boli vždy k dispozícii počas dlhých rokov môjho chodenia.

Chcel by som poďakovať Lilie Nyeovej za jej snahu dostať tento materiál ku slobodným mužom a ženám po celom svete a za jej prínos k tomuto dielu.

Vďaka patrí aj podpornej skupine ľudí z Daytona Christian Church za odvahu a zdieľanie ich príbehov.

Ďakujeme zamestnancom časopisu *Christian Single*, ktorí mi pomohli porozumieť súčasnej dynamike slobodných ľudí, a ktorí poskytujú slobodným ľuďom užitočné zdroje.

Ďakujeme Single Adult Ministries za to, že nás dlhé roky pozývali, aby sme mohli spoločne prežívať naše životy.

Ďakujeme Jimovi Burnsovi, riaditeľovi The National Institute of Youth Ministry, za jeho prínos v kritickej otázke chodenia tínedžerov a jeho pohľad na súčasné myslenie v cirkvi. Vaša služba zmenila charakter chodenia miliónov ľudí na celom svete. Sú vo väčšom bezpečí, ako keby ste tam po celé tie roky neboli.

H. C.

Ďakujem Royovi a Susan Zinnovcom za ich prácu so slobodnými v ich službe North Carolina State Navigators. Váš súcit a služba sa dotkli mnohých, vrátane mňa.

Vďaka Mikeovi Hoisingtonovi a Carymu Tamurovi za spoluprácu so Single Focus v First Evangelical Free Church vo Fullertone v Kalifornii. Vaša iniciatíva a vedenie slobodných priniesli za tie roky veľa dobrého ovocia. Vďaka patrí Chuckovi Swindollovi, vtedajšiemu pastorovi, za to, že nám umožnil pozeráť sa pozitívne na zápasy, ktoré zvädzali slobodní ľudia.

Vďaka Scottovi Raeovi, bývalému pastorovi slobodných v zbore Mariners Church v Irvine v Kalifornii. Ceníme si tvoje odhodlanie a úsilie pomôcť slobodným duchovne rásť. Ďakujeme za mnohé príležitosti, kedy sme sa mohli prihovárať skupinám, ktorým slúžiš.

J. T.

Prečo chodenie?

Keď som pred pár rokmi na stredozápade USA organizoval seminár pre slobodných, z publika zaznela otázka: „Dr. Cloud, aký je biblický pohľad na chodenie?“ Najskôr som si myslel, že som zle počul, a tak som poprosil účastníčku, aby otázku zopakovala. Opýtala sa to úplne rovnako.

„Čo myslíte tým ‚biblickým pohľadom‘?“ spýtal som sa.

„Myslíte si, že chodiť s niekým je podľa Biblie v poriadku?“ vysvetlila žena.

Myslel som si, že žartuje, ale čoskoro som si uvedomil, že som sa mýlil. Počul som o ľuďoch, ktorí sa pýtali na biblický pohľad na trest smrti alebo eutanáziu, ale nikdy na chodenie.

„Myslím si, že v Biblii nenájdeme žiadne stanovisko k otázke chodenia,“ povedal som.

„Chodenie je činnosť, ktorú ľudia jednoducho robia, a tak ako pri mnohých ďalších veciach, Biblia o ňom nehovorí priamo. *Hovorí* však o tom, že čokoľvek robíš, máš byť pri tom milujúci, čestný človek a má ťa to rozvíjať. Preto musím povedať, že biblický pohľad na chodenie súvisí viac s tým, aký si človek, ako s tým, či s niekým môžeš chodiť, alebo nie. Biblia skôr kladie dôraz na to, aby sa aj chodenie dvoch ľudí dialo svätým spôsobom.

„V skutočnosti v chodení Boh buduje ľudí rovnako ako v iných aktivitách života. Otázka teda neznie, či s niekým môžeš chodiť, alebo nie. Ide skôr o otázky typu: ‚Kým si a kým sa stávaš počas chodenia? Aké ovocie prináša chodenie tebe a ľuďom, s ktorými chodíš? Ako sa k nim správaš? Čo sa pri tom učíš?‘ A množstvo ďalších otázok, v ktorých Biblia vydáva jasné stanovisko. Ide hlavne o to, ako sa mení tvoj charakter a ako sa správaš k druhým ľuďom.“

„Takže si myslíte, že je v poriadku s niekým chodiť?“ naliehala žena ďalej.

„Samozrejme, že áno, ale len ak chodenie prebieha podľa biblických zásad, ktoré, mimochodom, nie je vôbec ťažké dodržať. Zachráni ti život a pomôžu ti uistiť sa, že do manželstva vstúpiš s dobrým človekom,“ povedal som a v duchu som sa zasmial na tom, ako často chcú mať kresťania na všetko pravidlá.

Domnieval som sa, že rozhovorom sa vec uzavrela. Čoskoro som však túto otázku počúval po celej krajine, všade tam, kde som sa prihovárал slobodným. Znova a znova sa ma pýtali, či je správne s niekým chodiť. Bol som zvedavý, prečo mi ľudia kladú tú istú otázku.

Jedného dňa som sa teda spýtal, kde je pôvod týchto otázok. Dozvedel som sa, že súvisia s hnutím, ktoré vzniklo na základe knihy *Zbohom lásky* od Joshuu Harrisa. Kniha tvrdí, že chodenie nie je dobrá myšlienka a veľa ľudí sa na jej základe rozhodlo s nikým nechodiť. Kým som pokračoval v skúmaní, v niektorých kruhoch hnutie zašlo ešte ďalej ako kniha samotná. Veľa kresťanov začalo tvrdiť, že samotné chodenie je hriešne; ďalší mali pocit, že tí, ktorí s niekým chodia, sú menej duchovní ako tí, ktorí s nikým nechodia. Zriecť sa chodenia sa stávalo správnym „kresťanským“ rozhodnutím. Najprv som si myslel, že je tento názor rozšírený len v niektorých kruhoch, ale čím viac som cestoval po krajine, tým častejšie som o tom počúval.

Prečítali sme si knihu *Zbohom lásky* a v tejto kapitole vám priblížime niekoľko našich postrehov. Z viacerých dôvodov dôrazne nesúhlasíme s myšlienkou, že všetci ľudia by sa mali vzdať chodenia. Skôr však, ako uvedieme konkrétne výhrady, chceme potvrdiť zmysluplnosť dôvodov stojacich v pozadí tohto hnutia.

Nikto by nezaujal spomínaný negatívny postoj k chodeniu bez dobrého dôvodu a ten dôvod, pre ktorý sa ľudia zriekajú chodenia, vyzerá asi takto: bolesť, rozčarovanie a nepriaznivý vplyv na ich duchovný život. Inými slovami: chodenie im nepomohlo stať sa zrelšími a duchovnejšími ani nájsť si partnera. V takom prípade dáva zmysel s nikým nechodiť.

Túto bolesť chápeme. Dlhé roky sme pracovali s mladými a sami sme boli dlho slobodní (obaja sme boli zrelí tridsiatnici, keď sme sa ženili). Vďaka tomu sme mohli vidieť, že chodenie môže spôsobiť veľa zranení a trápenia. Mnohí ľudia počas chodenia zažijú sklamanie a myslia si, že nevedia, ako by správne chodenie malo vyzeráť. Niektorí im zlomí srdce, opakovane si vyberajú ten „nesprávny typ“, nevedia nájsť ten „správny typ“, alebo nájdú toho správneho, no páči sa im menej ako ten nesprávny. Majú ťažkosti prepojiť svoj duchovný život s chodením. Pýtajú sa, ako zvládnuť telesnú príťažlivosť a zároveň dodržať morálne hranice. Lámu si hlavu nad tým, kedy prejsť z nezáväzného chodenia do vážnejšieho vzťahu.

Pre mnohých ľudí je bolesť a trápenie, ktoré so sebou chodenie prináša, priveľa, a tak sú radšej otvorení iným možnostiam. Ak je toto ich motiváciou, potom súhlasíme s prívržencami hnutia, ktoré je proti chodeniu. Neoplatí sa zažívať bolesť v chodení, ak to nevedie k ničomu dobrému. Rozumieme pohnútkam, ktoré viedli pána Harrisa k napísaniu knihy.

Nestotožňujeme sa však s jeho záverom. Hoci súhlasíme, že treba zabrániť bolesti, nemyslíme si, že problémom je chodenie. Myslíme si, že problémom sú ľudia. Tak ako ľudí nezabíjajú autá, ale opití vodiči, ľudia nezraňuje samotné chodenie, ale chodenie, ktoré sa vymklo spod kontroly. Pavlova rada Kolosanom je spoľahlivá: „Ak ste teda s Kristom zomreli živlom sveta, prečo sa ako tí, čo žijú vo svete, podriaďujete predpisom: ‚Neber do rúk, neokús, ani sa nedotýkaj?‘ – Ved' sú to iba ľudské príkazy a náuka o veciach, ktoré sa použitím ničia. Vyzerá to ako múdrosť, ako zvláštny prejav nábožnosti, sebaponižovania a telesného umýtvovania. No *nikomu nie sú na česť, ale len na uspokojenie telesného zmýšľania.*“ (Kol 2:20 – 23, kurzíva bola pridaná). Pavol varoval Kolosanov, že vytváranie ďalších pravidiel a zdržiavanie sa niektorých praktík im nikdy neprinesie zrelosť, ktorú pre svoj život potrebovali.

Problémy ľudstva sa týkajú nezrelosti srdca, duše, či postoja voči Bohu. Ako hovorí Pavol, to, že sa budeš vyhýbať veciam, ktoré ťa môžu zničiť, nerieši tvoj základný problém, ktorým je nezrelosť. Ide o vnútorný, nie vonkajší problém. Možno si nezrelý, nedokážeš zvládnuť chodenie, a preto sa ho zriekneš. Ak však neurobiš niečo pre to, aby si dospel, zostaneš nezrelý a svoju nezrelosť si prinesieš do manželstva.

Vyhýbať sa chodeniu nerieši problémy s ním spojené. Riešenie je rovnaké, aké ponúka Biblia pri všetkých našich životných problémoch – je ním *duchovný rast vedúci k zrelosti*. Keď sa naučíš milovať a nasledovať Boha, byť úprimný a zodpovedný, naučíš sa správať k druhým tak, ako by si chcel, aby sa správali oni k tebe. Keď si vybuduješ zdravé sebaovládanie a budeš žiť naplňajúci život, tvoje chodenie bude prebiehať omnoho lepšie.

Skôr ako ti v našej knihe prezradíme, ako s niekým chodiť tým správnym spôsobom, chceme vysvetliť niekoľko dôvodov, na základe ktorých si myslíme, že by si nemal chodenie zavrhnúť. Zároveň ti dáme

hneď niekoľko dôvodov, prečo si myslíme, že chodenie môže byť výbornou skúsenosťou.

V kapitole „Ako v zalúbenosti nepodľahnúť siedmim zlovykom“ Joshua Harris uvádza nasledovné „negatívne tendencie“ v chodení:

1. Zalúbenosť preskakuje fázu priateľstva.
2. Zalúbenosť si často mylí slová láska a sex.
3. Zalúbenosť často izoluje pár od ostatných dôležitých vzťahov.
4. Zalúbenosť odvádza mladých od ich hlavnej povinnosti – prípravy na budúcnosť.
5. Zalúbenosť podnecuje nespokojnosť s Božím darom slobody.
6. Zalúbenosť hodnotí charakter druhého človeka neobjektívne.
7. Zalúbenosť býva často konečnou zastávkou.

Všetky uvedené problematické scenáre vytvárajú ľudia tým, že svoje chodenie prežívajú určitým spôsobom. V nasledujúcich kapitolách sa postupne vyjadríme ku každému scenáru. Pozrieme sa na nedostatočne vyzretý charakter človeka, nedostatočne vybudovaný podporný systém priateľov, problém s hodnotami či so vzťahom s Bohom. Inými slovami, pozrieme sa na nedostatočné vnútorné hranice.

Každý z týchto scenárov súvisí s rôznymi aspektmi nezrelosti charakteru, ako napríklad (duševné) splynutie s inou osobou, závislosť alebo egocentrizmus. Ku strate hraníc dochádza, keď sa nezrelý človek vzdáva svojej vnútornej aj vonkajšej integrity a celistvosti a splynie so svojím ideálom – človekom alebo niečím iným, aby sa vyhol dozrievaniu. Zidealizované a nezrelé „zalúbenie sa“, o ktorom všetci vieme, že má ničivé účinky, vždy predstavuje problém, pretože človek pri ňom stráca kontakt s realitou. Človek, ktorý má tendenciu bezhlavo sa zalúbiť, potrebuje osobnostne a duchovne dospieť, vďaka čomu začne žiť vyrovnanejší život a vybuduje si pevné vzťahy. Myslíme si, že Boh nám s tým dokáže pomôcť.

V tejto knihe sa venujeme všetkým spomenutým problémom a hraniciam, ktoré tieto problémy riešia. Boh nám dáva princípy, ktorými sa v živote môžeme riadiť. Vďaka tomu, že dôverujeme Jeho cestám, máme počas svojho dozrievania slobodu rásť a rozvíjať sa. Nemusíme sa vyhýbať životu ani zrelosti.

Harris stavia svoje argumenty na sérii príkladov sebeckého uspokojenia vlastnej vášne buď na úkor druhého človeka, alebo za cenu zlomeného

srdca, prípadne nezrelej, podmienenej a závislej romantickej lásky. Žiadnu z týchto situácií však nespôsobilo chodenie, ale nezrelosť ľudí, ktorých sa týka. Všetci poznáme množstvo príkladov, keď zrelí a zbožní tínedžeri, mladí i starší dospelí zažili chodenie, ktoré im pomohlo rásť a dozrieť a sú za túto skúsenosť vďační. Harrisova logika vyzerá asi takto:

Človek A chodil s človekom B.

Človek A alebo B, či dokonca obaja zažili zranenie.

Chodenie je zlé.

Je to akoby sme povedali, že manželstvo je zlé, lebo dochádza k rozvodom, alebo akoby sme povedali, že by ľudia nemali šoférovať, lebo sa stávajú autonehody. Veľa slobodných ľudí pristupuje k chodeniu zodpovedne a vďaka nemu sa veľa naučia a dozrejú. Obidve strany niečo získajú a obaja partneri sú lepšie pripravení na neskorší záväzok.

Harris má však pravdu v tom, že *niektorí* ľudia by minimálne v istom období nemali s nikým chodiť. Práve tak, ako by niektorí ľudia nemali vôbec šoférovať, piť alebo robiť iné veci, v ktorých nám inak Biblia dáva slobodu, niektorí ľudia by nemali s nikým chodiť. Biblický názor na chodenie však nájdeme skôr v myšlienke, že ak by ľudia pre slabosť alebo nezrelosť mohli v niečom zlyhať či pochybiť, je pre nich najlepšie vyhnúť sa tejto činnosti.

Potvrdil to aj istý medzinárodne uznávaný pracovník s mládežou. Povedal: „Pre isté percento tínedžerov, s ktorými pracujeme, by bolo vhodné vyhnúť sa chodeniu. Ostatní potrebujú zažiť, čo to znamená chodiť s niekým, a naučiť sa zvládnuť čokoľvek, čo so sebou v procese dospievania chodenie prináša.“ S týmto názorom súhlasíme. Vyhnúť sa chodeniu je dobré pre určitú skupinu ľudí – pre tých, ktorí sú náchylní na ničivé romantické splynutie vo vzťahu, pre tých, ktorí sú zneužívaní druhými alebo ktorí sa vyhýbajú zrelosti. Na to, aby mohli títo ľudia rásť, by pre nich bolo dobré vyhnúť sa chodeniu.

Myslíme si však, že pre iných môže byť chodenie veľmi dobrou skúsenosťou. Myslí si to dokonca aj Harris, len to nenazýva „chodením“. Hovorí, že skôr ako dvaja vstúpia do manželstva, mali by spolu tráviť viac času, aby zistili, či sú pre seba tí správni. Hovorí však, že nejde o chodenie, pretože už od prvej schôdzky má, v ideálnom prípade, dvojica úmysel jedného dňa vstúpiť do manželstva. Predtým bol ich vzťah iba priateľstvom. Nie je to zlý plán. Skôr ako urobíš záväzok manželstva,

dobre spoznaj svojho budúceho manželského partnera. Tomuto veríme aj my, ale veríme tiež, že chodenie ponúka ešte čosi viac.

Tu je niekoľko prínosov:

1. Chodenie poskytuje ľuďom príležitosť spoznávať seba, druhých a vzťahy v bezpečnom kontexte.

Ak chodenie prebieha správnym spôsobom, poskytuje čas na objavovanie opačného pohlavia, vlastnej sexuality, morálnych hraníc vlastných potrieb, vzťahových zručností a vlastného vkusu. Chodenie sa však musí diať v správnom prostredí. Slobodný človek, ktorý s niekým chodí, musí žiť v komunite ľudí, ktorí sa oňho alebo o ňu starajú. Pre tínedžerov takéto prostredie tvoria ich rodičia, priatelia, mládežnícka skupina, mládežnícky pastor, kouč a ďalší.

Chodenie dáva ľuďom priestor rásť a učiť sa v bezpečnom prostredí medzi ľuďmi, ktorí im môžu pomôcť rozvíjať sa. Jednému mládežníckemu pastovi, ktorý veril hnutiu, ktoré odmieta chodenie, som povedal, že ak povzbudzuje mládežníkov, aby s nikým nechodili, okráda ich o koučing a dôležité zdroje, z ktorých môžu čerpať v rôznych životných situáciách. Bol by som radšej, keby sa tínedžeri ocitli v situáciách, pri ktorých ich môže niekto učiť a viesť a ktoré im pomáhajú dozrieť ešte pred uzavretím manželstva. Nerád by som naopak videl, ako najskôr uzavrú manželský zväzok a všetko dôležité zisťujú, učia sa a riešia až v ňom.

To isté platí o starších slobodných. Ich priatelia, pastori a komunita by ich mali v období chodenia podporovať, čím im poskytnú priestor rásť dovedy, kým nie sú pripravení na manželstvo.

2. Chodenie vytvára priestor na riešenie problematických otázok.

Opýtajte sa ľudí, ktorí žijú v šťastných manželstvách, čo by sa stalo, keby si zobrali prvého partnera, s ktorým chodili. Všetci sme to videli najmenej tisíckrát. V začiatkoch nášho dospievania nás nemusia priťahovať práve tí najvhodnejší ľudia. Chodenie nám dáva možnosť zistiť, že to, čo si myslíme, že si na človeku ceníme, sa nám z dlhodobej perspektívy až tak nepáči. Máme šancu zistiť, že to, čo nás priťahuje, je prchavé a môže byť dokonca ničivé. Niekedy môže príťažlivosť nadobudnúť aj duchovný podtón. Veľakrát som počul, že niekoho priťahovala na druhom človeku jeho duchovná „zrelosť“ a charakter.

Myslel si, že ten druhý je skvelý človek. Keď však spolu začali chodiť, spoznali sa oveľa lepšie. Jeden z partnerov zistil, že to, čo vyzeralo dobre v začiatkoch vzťahu, v dlhodobom a vážnejšom vzťahu neobstálo.

Rozprával som sa so ženou, ktorá vyrastala s veľmi autoritatívnym otcom a jeho dominantné správanie vnímala veľmi negatívne. Priťahovali ju muži, ktorí boli milí a jemní, teda presný opak jej otca. Vydala sa za prvého priateľa, s ktorým krátko chodila. Bol to milý a priateľský človek, no kvôli jej strachu z toho, že nad ňou bude nejaký muž vládnuť, si ho vybrala aj kvôli jeho pasivite. Neskôr ľutovala, že si skôr neuvedomila, ako si idealizuje pasivitu. Keby bola chodila so svojim budúcim manželom dlhšie, vedela by, do čoho ide a aký je v skutočnosti. Mnoho ľudí vyzerá dobre do chvíle, kým nepríde realita každodenného vzťahu.

3. Chodenie pomáha rozvíjať vzťahové zručnosti.

Intímne vzťahy si vyžadujú veľa práce a zručností. Žiaľ, mnoho ľudí vstupuje do dospelosti bez zručností, ktoré mali nadobudnúť vo svojich rodinách či v širšom okruhu priateľov. Až keď začnú s niekým chodiť, zistia, že im chýbajú niektoré životné istoty, alebo nemajú potrebné vzťahové zručnosti – komunikácia, schopnosť prejaviť zraniteľnosť, dôvera, asertivita, čestnosť, obetavosť či schopnosť počúvať. Počas chodenia si uvedomia svoju nezrelosť, vďaka čomu môžu zistiť, na čom majú pracovať ešte predtým, než budú pripravení na dôležitý vzťah. Chodenie na dôvažok dáva človeku možnosť učiť sa, čo znamená mať s niekým vzťah a spoznávať samého seba vo vzťahu. Môže byť obdobím veľkého rastu a objavovania.

4. Chodenie môže uzdravovať a naprávať.

Stretol som sa s istým mužom, ktorého som dlhšie nevidel. S prekvapením som zistil, že je šťastne ženatý s inou ženou ako s tou, s ktorou chodil, keď sme sa naposledy stretli. Keď som sa ho spýtal na jeho bývalú partnerku, odpovedal: „Sme dobrí kamaráti a som Bohu veľmi vďačný za úlohu, ktorú zohrala v mojom živote.“

„Čo tým myslíš?“ spýtal som sa.

„Chvíľu som si myslel, že je tá pravá. Boh mal však pre každého z nás z dlhodobého hľadiska iné plány. Verím však, že bolo v Božom pláne, aby sme boli spolu. Vďaka tomu sme sa obaja o sebe veľa naučili a Boh nás mohol uzdraviť. V minulosti som zažil veľa zranení a bolesti a ona bola starostlivá a prijímala ma takého, aký som. Jej láska zohrala dôležitú

úlohu v tom, že som sa mohol stať človekom, ktorý dokáže opäť milovať. Hoci dnes viem, že som sa s ňou nemal oženiť, náš vzťah bol prospešný pre nás oboch a pripravil nás na naše budúce vzťahy.“

Boh používa vzťahy na to, aby nás uzdravoval a menil. Nenaznačujeme, že by chodenie malo slúžiť predovšetkým na dosiahnutie uzdravenia (to je hrozná myšlienka), ale je pravda, že počas chodenia sa v ľudských dušiach dejú dobré veci. Ľuďom dobré vzťahy prospievajú. Ľudia môžu zažiť dobrý vzťah, v ktorom sa naučia dobré veci, sú uzdravení, dozrievajú, prekonávajú vlastné obmedzenia napriek tomu, že to nevyústí do manželstva. Aj v tom prípade má takýto vzťah v živote človeka hodnotu.

5. Chodenie je vzťahové a má samo osebe hodnotu.

Joshua Harris hovorí, že ľudia v chodení hľadajú vlastné uspokojenie. Áno, určite sa nájdu ľudia, ktorí v chodení sebecky zneužívajú druhých, no iní s radosťou spoznávajú toho druhého, dávajú a prijímajú Božím spôsobom, ibaže chodenie sa nezavíši manželstvom.

Keď niekoho spoznávame, trávime s ním čas a otvárame mu svoj život, ide o intimitu. Hlboké poznanie druhého človeka je láska. Je to svätý a dobrý vzťah. V chodení však nie je tento vzťah úplný. Ľudia, ktorí nie sú v manželstve, tomu druhému nedávajú úplne všetko; zdržiavajú sa napríklad sexuálneho zjednotenia. Všetko ostatné však má skutočnú hodnotu a je nádherné už len preto, že ide o lásku a vzťah. Je cenné samo osebe. Boh povedal, že láska – a nielen manželská – je naplnením zákona. Keď sa dvaja slobodní ľudia navzájom milujú, darujú sa jeden druhému a otvárajú tomu druhému svoj život, má to hodnotu aj napriek tomu, že vo vzťahu zažívajú isté obmedzenia – tela aj srdca.

6. Chodenie umožňuje človeku uvedomiť si, čo sa mu páči na opačnom pohlaví.

Spomenuli sme ženu, pre ktorú by bolo lepšie, keby ešte počas chodenia zistila, že „milý“ muž nie je všetko, čo by chcela. Sú aj ďalšie veci, ktoré sa ľudia musia naučiť a ktoré nie sú založené na rôznych zraneniach a bolestiach z minulosti. V jej prípade išlo o to, že sa snažila kompenzovať problémy s otcom. Iní ľudia možno len nevedia, aký typ človeka by sa im páčil a s kým by dobre vychádzali. Každý má nejaké ideály a prirodzene ho niečo priťahuje. Niečo z toho môže byť dobré a niečo môže mať nezdravý základ.

Nie každý vie, kto sa mu páči a akí ľudia mu vyhovujú. Aké je to tráviť veľa

času s húževnatým človekom? Pre niekoho je to nebo, pre iného peklo. Aké je to tráviť každý deň s intelektuálom? Pre niekoho to môže byť veľmi podnetné, pre iného suché a nudné. Takto by sme mohli pokračovať ďalej. To, o čom si niekedy myslíme, že sa nám páči, nemusí byť pre nás z dlhodobého hľadiska dobré, ale na to musíme najskôr prísť. Chodenie vytvára prostredie, v ktorom ľudia môžu spoznávať rôznych ľudí a tráviť s nimi čas. Môžu zistiť, čo sa im páči, čo potrebujú a čo je pre nich dobré.

7. Chodenie vytvára priestor na nácvik sebaovládania v sexuálnej oblasti a oddalovania uspokojenia v iných oblastiach.

Dobré chodenie umožňuje ľuďom zažívať vzťah, ale zdržať sa sexu. Takéto oddalovanie uspokojenia trénuje niečo veľmi cenné pre manželstvo: vzťah a uprednostňovanie druhého je dôležitejšie ako sebauspokojenie a vlastná sexualita. Niektorí manželia si nerozumejú a jeden alebo obaja používajú sex ako náhradu vzťahu. Chodenie v rámci Božích hraníc učí ľudí, ako spolu vychádzať a zároveň potláčať vyjadrenia sexuálnych túžob. Ak chodíme s niekým tým správnym spôsobom, učíme sa sebaovládaniu a oddialeniu uspokojenia. Tieto dve vlastnosti sú nevyhnutými podmienkami pre fungovanie akéhokolvek manželstva.

Chodenie môže mať nesprávny základ a tým môže nám aj druhým spôsobiť zranenie a bolesť. Na druhej strane však môže prebiehať dobre a priniesť nádherné ovocie v živote slobodných tínedžerov i dospelých. *Hranice v chodení* ti majú pomôcť odhaliť tajomstvá úspešného chodenia a ako sa vyhnúť nástrahám zlého chodenia.

Ak budeš brať túto knihu vážne, budeš úprimne hľadať Boha a nájdeš si zdravú komunitu priateľov, ktorí ťa budú podporovať, chodenie pre teba môže byť skutočne nádhernou skúsenosťou. Môže ti priniesť zábavu, duchovné naplnenie i rast. Stráž si svoje hranice a vychutnaj si chodenie. Ži aktívne, ale pamätaj na Božie hranice a spôsob, akým On chce, aby si žil plnohodnotný a zároveň svätý život. Dobre to vyjadril Šalamún vo svojej rade mladému mužovi (ktorá platí aj pre mladé ženy): „Raduj sa, mladík, vo svojej mladosti, nech sa ti srdce rozveseľuje v mladých dňoch! Kráčaj cestami, ktorými ťa povedie tvoje srdce a kam si žiadajú tvoje oči! No vedz, že za všetko toto ťa Boh predvolá na súd.“ (Koh 11:9)

Chodenie môže byť krásnym obdobím života, ale musí byť vyvážené Božími hranicami, ktoré stanovujú, čo je pre nás dobré. Dúfame, že ti táto kniha pomôže nájsť bezpečie, naplnenie, rast a slobodu.

Časť I. Ty a tvoje hranice

Kapitola 1

Prečo chodenie potrebuje hranice?

„Čo mám teda urobiť – nastražiť mu pod stoličku bombu?“ vybuchla Heather položartom. Práve obedovala so svojou najlepšou kamarátkou Julie. Rozhovor sa sústreďoval na jej takmer rok trvajúcu frustráciu zo vzťahu s jej priateľom Toddom. Heather na Toddovi skutočne záležalo a bola pripravená uvažovať o manželstve. No hoci bol Todd milujúci, zodpovedný a zábavný, nejavil najmenšie známky toho, že by mal v úmysle urobiť vážny záväzok. Dvojica si spoločný čas naozaj užívala, no vždy, keď sa Heather pokúsila hovoriť o vážnejšom vzťahu, Todd začal žartovať alebo sa šikovne otázke vyhol. Vo svojich tridsiatich troch rokoch si Todd veľmi cenil svoju slobodu a nevidel žiadny dôvod na to, aby niečo vo svojom živote menil.

Heatherin výbuch bol reakciou na niečo, čo povedala Julie: „Jednoznačne musíš Toddovi pomôcť pohnúť sa vpred.“ Heatherine slová prezrádzali frustráciu, zranenie a značnú mieru znechutenia. Frustráciu, pretože sa zdalo, že s Toddom neboli na rovnakej vlnovej dĺžke. Zranenie, pretože jej láska nebola opätovaná. A znechutenie, pretože do vzťahu investovala kus svojho srdca, veľa času a energie. Posledný rok bol Todd pre Heather prioritou jej citového života. vzdala sa činností, ktoré mala rada, i vzťahov, ktoré si vážila. Snažila sa stať človekom, o ktorom si myslela, že bude pre Todda príťažlivý. A teraz to vyzeralo tak, že jej námaha bola zbytočná.

Deťom vstup zakázaný

Vitajte vo svete chodenia. Ak ste už zažili výnimočný vzťah, akým je chodenie, pravdepodobne vám je Heatherin a Toddov scenár známy. Dvaja ľudia, ktorí sa navzájom priťahujú, spolu začnú chodiť. Dúfajú, že ich vzťah prerastie do niečoho výnimočného, čo vyústi do manželstva a celoživotného blízkeho priateľstva. Na začiatku sa veci odvíjajú dobre, ale potom sa zrazu niečo pokazí a namiesto radosti majú zlomené srdcia, prežívajú frustráciu a osamelosť. Navyše sa (veľmi často) tento scenár opakuje v ich ďalších vzťahoch.

Niektorí ľudia si myslia, že chodenie ako také nie je zdravé, a preto zo všetkého obviňujú samotný vzťah chodenia. Radšej by uvítali alternatívu, napríklad priateľstvá v rámci väčšej skupiny, ktoré by sa rozvíjali až do

momentu, keď sa dvaja rozhodnú začať vážny záväzný vzťah. Napriek tomu, že chodenie má svoje úskalía, neprikláňame sa k tomuto názoru. Veríme, že chodenie je dobré. Sami sme zažili chodenie v hojnej miere, keďže sme (obaja) boli slobodní dokopy sedemdesiatpäť rokov. Myslíme si, že chodenie ponúka ľuďom veľa pozitív, napríklad príležitosť osobnostne rásť a učiť sa zblížovať sa s ľuďmi.

Avšak chodenie v sebe skrýva aj riziká. Práve preto hovoríme: *deťom vstup zakázaný*. Neznamená to, že tínedžeri by nemali s nikým chodiť, ale to, že rozhodujúca je zrelosť človeka. Chodenie je vo svojej podstate experimentovaním a na začiatku zahŕňa len nízku mieru záväzku. Preto človek môže zo vzťahu vycúvať bez toho, aby sa musel nejako zvlášť obhajovať. Nadmerná citová angažovanosť vo vzťahu môže byť nebezpečná. Preto chodenie funguje najlepšie medzi dvomi zodpovednými ľuďmi.

Problémy so slobodou a zodpovednosťou

Táto kniha sa nezaoberá podstatou chodenia. S tým veľa nezmôžeme. Namiesto toho v nej píšeme skôr o problémoch súvisiacich s tým, ako spolu ľudia chodia. V tejto oblasti je toho veľa, čo môžeme ovplyvniť.

Jednoducho povedané, jadrom mnohých ťažkostí, ktoré ľudia v chodení prežívajú, sú problémy v oblasti slobody a zodpovednosti. Pod slobodou myslíme tvoju schopnosť robiť rozhodnutia založené viac na твоjich hodnotách ako na strachu a vine. Slobodní ľudia sa rozhodnú pre záväzok, pretože cítia, že je to správne a túžia po tom celým srdcom. Pod zodpovednosťou myslíme tvoju schopnosť aktívne sa podieľať na tom, aby bol váš vzťah zdravý a láskyplný a tiež schopnosť povedať „nie“ veciam, za ktoré by si nemal byť zodpovedný. Zodpovední ľudia prevezmú svoju časť zodpovednosti vo vzťahu, ale netolerujú škodlivé alebo nevhodné správanie.

Chodenie je predovšetkým o láske. Ľudia v chodení hľadajú lásku. Keď ju nájdú a láska dozreje, často dochádza ku vzájomnej hlbokkej oddanosti. Na to, aby sa láska mohla v chodení rozvíjať, musí byť vo vzťahu sloboda a zodpovednosť. Keď si dvaja ľudia navzájom doprajú slobodu a prevezmú svoju časť zodpovednosti za vzťah, vytvárajú tým vhodné prostredie, v ktorom láska môže rásť a dozrievať. Sloboda a zodpovednosť vytvárajú bezpečné a isté prostredie, v ktorom môže dvojica milovať,

dôverovať, objavovať a prehľbovať vzájomné spoznávanie sa.

V skutočnosti sú tieto dva prvky nevyhnutné pre akýkoľvek funkčný vzťah, nielen pre chodenie. Aj v manželstve, priateľstve, rodičovstve i obchodných vzťahoch prehľbovanie vzťahovej väzby závisí od slobody a zodpovednosti. Boh navrhol lásku tak, aby v nej nemusel byť strach (ktorý vo vzťahu znamená stratu slobody), pretože dokonalá láska vyháňa strach (1Jn 4:18). Máme si hovoriť pravdu v láske (Ef 4:15) a takýmto láskavým konfrontovaním problémov chránime lásku.

Sme presvedčení, že zdravé hranice sú kľúčom k zachovaniu slobody, zodpovednosti a nadovšetko lásky v chodení. Vytýčenie a dodržiavanie dobrých hraníc môže značne pomôcť nielen uzdraviť zlý vzťah, ale aj vylepšiť ten dobrý. Preto skôr, ako sa pozrieme na to, ako pre nedostatočné prežívanie (a poskytovanie) slobody a zodpovednosti vznikajú problémy v chodení, pozrime sa v krátkosti na to, čo vlastne hranice sú a ako v chodení fungujú.

Čo sú hranice?

Možno si sa ešte nestretol s pojmom *hranice*. U niektorých ľudí hranice vyvolávajú predstavu múrov, prekážok v intímite alebo predstavu sebeckta. To však nie je pravda, zvlášť v oblasti chodenia. Ak správne pochopíš, čo sú hranice a na čo slúžia, môžu byť pre teba jedným z najužitočnejších nástrojov na budovanie lásky, zodpovednosti a slobody. Pozrime sa spolu na to, čo sú hranice, na čo slúžia a preskúmame aj zopár príkladov.

Hranica pozemku

Jednoducho povedané, osobná hranica je ako ohraničenie pozemku. Presne tak, ako vo fyzickom svete plot vymedzuje, kde končí tvoj dvor a začína sa susedov, osobná hranica rozlišuje, čo je tvojím emocionálnym alebo osobným vlastníctvom a čo patrí niekomu inému. Hoci tieto hranice nie sú viditeľné, zistíš, že existujú, keď ich niekto prekročí. Keď sa ťa druhý človek snaží ovládať, chce sa k tebe priveľmi priblížiť alebo ťa požiada, aby si urobil niečo, čo nepovažuješ za správne, mal by si cítiť istý druh odporu. Tvoja hranica bola prekročená.

Na čo slúžia hranice

Hranice majú dve dôležité funkcie. Prvá je, že nás *definujú*. Hranice určujú, kto sme a kto nie sme; s čím súhlasíme a s čím nesúhlasíme; čo milujeme a čo nenávidíme. Boh má veľa jasne definovaných hraníc. Miluje svet (Jn 3:16), miluje ochotného darcu (2 Kor 9:7), nenávidí pyšné oči, falošný jazyk (Prís 6:16 – 17). Keďže sme my, *ľudia*, stvorení na Boží obraz, máme byť čestní a pravdiví v tom, kým sme a *kým* nie.

Chodenie prebieha oveľa lepšie, keď vieš definovať, kto si. Keď jasne komunikuješ to, aké máš hodnoty, preferencie a morálne zásady, vyriešiš množstvo problémov ešte skôr, ako vôbec vzniknú. Napríklad, žena môže povedať mužovi, s ktorým chodí, že berie duchovný život vážne a chce, aby ho tak brali aj ľudia, s ktorými si je blízka. Informuje ho o niečom, čo ju definuje, a tak je medzi nimi jasno a on vie, kto je jeho partnerka.

Druhou funkciou hraníc je, že nás *ochraňujú*. Hranice udržiavajú dobré veci vo vnútri a bránia *tým* zlým, aby k nim prenikli. Ak nemáme jasné hranice, môžeme sa vystaviť nezdravým a ničivým vplyvom a ľuďom. „Rozvážny človek vidí nebezpečenstvo a skryje sa, neskúsení doplácajú na to, že idú ďalej.“ (Prís 27:12). Napríklad, muž a žena, ktorí sa rozhodli brať svoj vzťah vážne, začnú obmedzovať vzťahy s inými ľuďmi, aby si uchránili srdcia od zbytočného zranenia. Hranice nás chránia tak, že druhým komunikujú, čo budeme a čo nebudeme tolerovať.

Príklady hraníc

Existuje viacero druhov hraníc, ktoré si môžeme v chodení vymedziť a používať, všetko závisí od okolností. Tu sú niektoré:

- *slová*: povedať niekomu nie a byť úprimný vo vyjadrení nesúhlasu,
- *pravda*: vnieť do problému realitu,
- *vzdialenosť*: vytvoriť časový alebo fyzický priestor medzi dvomi ľuďmi, kvôli vlastnej ochrane, či ako dôsledok nezodpovedného správania,
- *iní ľudia*: využiť podporu priateľov na udržanie hraníc.

Niekedy môžeš hranicu využiť len na to, aby si partnerovi odhalil svoje srdce: „Som citlivá a chcela som, aby si vedel, že ma môžeš ľahko uraziť.“ Inokedy možno budeš potrebovať ukázať hranice na konfrontovanie problému alebo na ochranu vzťahu, či samého seba. „Nepôjdem v sexuálnej oblasti tak ďaleko, ako chceš ty, a ak na mňa budeš naďalej